

กฎหมายป่าเศรษฐกิจ: กลยุทธ์การจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย

โดย อาจารย์ปิยนภ มณีรัตนาภ*

การทำความเข้าใจเรื่องการสร้างป่าเศรษฐกิจ จะเป็นเรื่องที่ทำได้ยากเนื่องจากต้องอาศัยปัจจัยหลักด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน การหาพันธุ์ไม้เศรษฐกิจ และสิทธิที่มีต่อไม้ที่ปลูกขึ้นนั้น อีกทั้งมีข้อคิดเห็นโต้แย้งมาโดยตลอดในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นข้อคิดเรื่องการจัดการป่าไม้แบบตัดหมดหรือแบบเลือกตัด ซึ่งรัฐบาลให้เหตุผลว่าต้องการป้องกันการเข้าครอบครองพื้นที่ป่าไม้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจากราษฎรรายย่อย กรณีเช่นนี้นับว่าเป็นธรรมหรือไม่หากคิดในหลักของสิทธิในการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสมบัติของส่วนรวม นอกจากนี้ในนโยบายป่าไม้แห่งชาติมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรม การส่งไม้และผลิตภัณฑ์จากป่าเป็นสินค้าออกโดยไม่กล่าวถึงการปลูกป่าทดแทนตามหลักการจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน (sustainable forest management) ตามรายงานประจำปี พ.ศ.2547 ของกรมป่าไม้ ได้ประมาณออกมาว่าขณะนี้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ร้อยละ 29.4 ของพื้นที่ประเทศ ขณะที่มีการศึกษาขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) สรุปได้ว่าประเทศไทยควรมีพื้นที่ป่า ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศจึงจะเพียงพอเป็นแหล่งผลิตโดยพื้นฐานตามระบบ

เศรษฐกิจ รัฐบาลจึงกำหนดให้แบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ 15 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ แต่รัฐบาลทุกสมัยก็ยังไม่มีความคืบหน้าว่าพื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่ จะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจแค่ไหนเพียงใด และประการสำคัญคือส่วนใด เพราะยังไม่มีหลักเกณฑ์และดัชนีชี้วัดที่เป็นธรรมสำหรับการจัดให้ป่าผืนใดเป็นป่าสงวนเสื่อมโทรมที่ควรนำไปใช้เป็นป่าเศรษฐกิจนอกจากขนาดและปริมาณไม้ แม้จะมีการออกหลักการจัดลำดับความสมบูรณ์ของป่าออกมาแล้วก็ตามที่ และแม้แต่ประเด็นการส่งเสริมไม้โตเร็ว กรณีไม้ยูคาลิปตัสซึ่งมีตลาดที่มั่นคงแล้วคืออุตสาหกรรมเยื่อกระดาษก็ยังไม่มีการวิจัยใดออกมาชี้ชัดว่าการปลูกไม้ชนิดนี้จะไม่ทำลายระบบนิเวศของดินน้ำและพืชอื่น

ความขัดแย้งทั้งหมด ก็ไม่อาจตอบคำถามได้ว่าจะหาแหล่งทรัพยากรที่สำคัญมาทดแทนป่าธรรมชาติได้อย่างไร ในเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างป่าไม้กับระบบเศรษฐกิจมีมูลค่ามหาศาล โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจมีทรัพยากรธรรมชาติและกระบวนการต่างๆเป็นรากฐานเท่ากับว่าการพัฒนาเศรษฐกิจไม่สามารถทำได้หากปราศจากทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นป่า

* อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

เศรษฐกิจจึงเป็นความมุ่งหวังอย่างแรงกล้าที่จะต้องเป็นแหล่งสำคัญของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้เพื่อการผลิต จำหน่าย ใช้สอย และตอบสนองต่ออุตสาหกรรมไม้ แทนป่าธรรมชาติ ทั้งนี้อาจโดยการสร้างป่าขึ้นใหม่ทดแทนป่าธรรมชาติที่ถูกทำลายหรือปลูกในที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งไม่เคยเป็นป่ามาก่อนเลย

เมื่อความสำคัญของป่าเศรษฐกิจทวีขึ้นในอนาคตรัฐบาลจึงได้มีการจัดการป่าไม้เศรษฐกิจเพื่อให้มีใช้ได้อย่างยั่งยืน ไม่สามารถทำได้โดยลำพังเพียงการถืออำนาจสิทธิประโยชน์บางประการ หากปราศจากความร่วมมือทางกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของกฎหมายป่าไม้สมัยใหม่คือ การให้นิยามและตีกรอบความหมายของป่าและที่ดินป่าไม้ ออกระเบียบของสิทธิทางทรัพย์สินและระบบการจัดการทำให้ป่ามีประโยชน์และมีมูลค่า รวมทั้งปกป้องป่าไม้และสร้างบทบังคับทางกฎหมายโดยเพิ่มเติมในเรื่องการปลูก การเก็บเกี่ยว การค้าและการขนส่งรวมทั้งการฝึกอบรมและการวิจัย อีกทั้งวางกรอบของกฎหมายด้วยการรวบรวมเนื้อหาไปสู่การพัฒนาป่าไม้โดยคำนึงถึงนโยบายสิ่งแวดล้อม กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งกำหนดระบบการจัดการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การให้คุณค่ากับผลิตภัณฑ์และบริการที่ได้จากป่าไม้ มาตรการอนุรักษ์ป่า และกำหนดกรอบขององค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการป่าไม้

แนวคิดเกี่ยวกับป่าเศรษฐกิจ

การปลูกป่าเพื่อเศรษฐกิจนั้นเป็นการปลูกป่าเพื่อหวังผลตอบแทนเป็นตัวเงินหรือเป็นการสร้างวัตถุดิบเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจ อุตสาหกรรมซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์โดยตรงของป่าเพื่อเศรษฐกิจ โดยที่ป่านั้นมีรอบการตัดฟัน

ไม้่ออกใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมและมีการกระจายของพื้นที่สวนป่าครบทุกชั้นอายุทำให้มีไม้หมุนเวียนให้ใช้ได้อย่างยั่งยืน ป่านั้นก็ย่อมเป็นประโยชน์ในด้านการช่วยอนุรักษ์สภาพดิน ดินน้ำ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ได้อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งแม้ว่าอาจจะไม่สมบูรณ์แบบอย่างป่าธรรมชาติที่มีพื้นที่กว้างใหญ่กว่าและมีอายุยาวนานกว่าก็ตามแต่ก็ย่อมดีกว่าการปล่อยให้บริเวณป่านั้นเป็นแต่เพียงที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือปราศจากสิ่งปกคลุม

เนื่องจากการปลูกป่าเศรษฐกิจเป็นเรื่องของธุรกิจที่จะต้องมีการลงทุนในการปลูกและหวังผลกำไรที่เป็นตัวเงินเข้ามาเกี่ยวข้องเช่นเดียวกับการปลูกพืชเกษตรที่ต้องคำนึงถึงการสำรวจอย่างละเอียดก่อนการปลูกป่าเพื่อช่วยให้สามารถคัดเลือกชนิดและพันธุ์ไม้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ต่างกัน ตลอดจนให้ทราบว่าพื้นที่ใดไม่เหมาะสมกับการปลูกไม้ชนิดและพันธุ์ใด มีการแบ่งซอยพื้นที่ออกเป็นแปลงย่อยเพื่อให้สามารถหมุนเวียนใช้ประโยชน์และเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยการตัดฟันไม้่ออกจำหน่ายเป็นรอบได้อย่างสม่ำเสมอทุกปีตลอดไป รวมทั้งการจัดการอันจะนำไปสู่กำลังการผลิตที่สูงต่อหน่วยพื้นที่ ดังนั้นจึงต้องมีการใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่าและใช้ประโยชน์จากไม้ที่ปลูกอย่างเต็มที่ มีการปรับปรุงกำลังการผลิตเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยที่ผลิตได้ให้มากที่สุด มีการจัดการระยะเวลาปลูกหรือช่วงการปลูกให้สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาประเภทการผลิตไม้ให้เป็นแบบผสมผสานวางแผนการปลูก มีการเลือกพันธุ์ไม้ที่จะนำมาใช้ปลูก รวมทั้งมีการวางแผนรอบการตัดและการปลูกรอบใหม่ ตลอดจนปริมาณการใช้ไม้ในอุตสาหกรรมและการปลูกทดแทนให้มีความสัมพันธ์กันและต่อเนื่องกันเป็นระบบมีการพิจารณาถึงระยะเวลาและลักษณะของการให้ผลตอบแทน มีการปลูกไม้ชนิดและพันธุ์ที่อยู่ใน

ความต้องการของตลาด โดยชนิดและพันธุ์ไม้ที่ปลูกในสวนป่าเศรษฐกิจควรเป็นชนิดและพันธุ์ที่สนองต่อความต้องการของตลาด เช่นมีคุณภาพของเนื้อไม้ตรงต่อความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีการจัดการอยู่ภายใต้หลักในการพัฒนาป่าเศรษฐกิจแบบยั่งยืน คือ จำกัดปริมาณการทำไม้ โดยปริมาณไม้ที่ตัดฟันออกต้องไม่มากกว่าปริมาณไม้ที่เติบโตขึ้นมาแทนที่ปลูกต้นไม้มทดแทน และส่งเสริมให้ป่ามีกำลังผลิตสูงสุด ตามหลักวิชาการ

จากความสำเร็จในการสร้างป่าเศรษฐกิจในหลายประเทศพบว่าแนวคิดในการสร้างป่าเศรษฐกิจ สำเร็จได้ด้วยกลไกทางกฎหมายที่คำนึงถึงหลักการว่าปริมาณไม้ที่ท่าออกจากสวนป่าต้องเท่ากับหรือไม่เกินกำลังผลิตของสวนป่านั้นๆ การควบคุมการตัดไม้ให้เป็นไปตามหลักวิชาการทางวนศาสตร์ทำให้มีไม้หมุนเวียนไว้ใช้สอยตลอดมา รวมทั้งเน้นการบริหารจัดการแบบผสมผสานเพื่อการพัฒนาป่าเศรษฐกิจให้สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ทุกประเภทได้โดยมีหลักการว่าปริมาณไม้ที่ท่าออกจากสวนป่าต้องเท่ากับหรือไม่เกินกำลังผลิตของสวนป่านั้นๆ นอกจากนี้ยังปรากฏหลักคิดในประเทศสวีเดนที่ว่าควรนำที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในด้านกิจกรรมหรือในด้านอื่นๆ ที่สำคัญกว่ามาใช้ทำป่าไม้ ควรมีการพัฒนาและใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต่าง ๆ ในระดับสูงสุด เพื่อให้ได้มาซึ่งไม้สูงและอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ใช้ไม้เป็นวัตถุดิบ รวมทั้งให้ได้สภาพแวดล้อมและสิ่งที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ ในสภาพอันเป็นที่น่าพอใจและเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประยุกต์ใช้วิชาการป่าไม้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงโดยนักการป่าไม้ผู้รอบรู้และชำนาญงาน โดยเฉพาะในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ควรรักษาความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกันระหว่างการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินและการบริหารจัดการ

ป่าไม้ให้สอดคล้องกันและไปกันได้ด้วยดี

แนวคิดเรื่องป่าเศรษฐกิจในประเทศญี่ปุ่น ได้มุ่งจัดการป่าไม้เพื่อให้มีผลผลิตจากป่าไม้ที่เพียงพอกับความต้องการหรือทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างอุปสงค์ที่มีต่อไม้และอุปทานของไม้จากป่าอย่างยั่งยืน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ การให้ความสำคัญต่อการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าไม้ในทางที่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการป่าไม้ของชาติ การจัดให้มีการดำเนินการตามมาตรการบริหารจัดการป่าไม้ที่เหมาะสมในวิถีทางที่จะสนองความต้องการเพื่อการอุปโภคได้อย่างพอเพียง และการกำหนดราคาไม้ที่แน่นอน ซึ่งประการหลังสุดนี้นับเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนอย่างสำคัญในการส่งเสริมให้มีการผลิตไม้ออกจากป่าไม้ได้โดยสม่ำเสมอ นอกจากนี้รัฐยังสนับสนุนให้มีการใช้ผลผลิตอื่น ๆ นอกเหนือจากไม้ที่ได้จากป่าไม้เพิ่มขึ้นด้วย

นอกจากนี้การสร้างป่าเพื่อเศรษฐกิจในประเทศมาเลเซียยังพบว่าความสามารถในการผลิตของป่าเศรษฐกิจสูงกว่ากำลังการผลิตของป่าธรรมชาติมาก คือในป่าธรรมชาติปริมาณความเพิ่มพูนเฉลี่ยประมาณ 4-5 ลูกบาศก์เมตร/เฮกตาร์/ปี ในขณะที่ป่าเศรษฐกิจจะมีปริมาณความเพิ่มพูนเฉลี่ยระหว่าง 12-40 ลูกบาศก์เมตร/เฮกตาร์/ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของไม้และความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ปลูก ดังนั้น ป่าเศรษฐกิจจึงสามารถทดแทนป่าธรรมชาติได้ประมาณ 3 - 10 เท่า (Forest Plantation Division : Malaysia 2002 frim and survey data2002)

ปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งกันของกฎหมายการป่าไม้

ปัญหาที่สำคัญที่ทำให้การพัฒนาการ

ปลูกสร้างป่าเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรนั้นมีอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาด้านการจัดการสวนป่า ปัญหาด้านกฎหมายและกฎระเบียบของรัฐ ปัญหาการขาดแคลนที่ดินและเงินลงทุนของเกษตรกร ปัญหาเรื่องการจัดหาพันธุ์ไม้โตเร็ว ปัญหาด้านการตลาดไม้และอุตสาหกรรมไม้ เป็นต้น แต่ปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดคือปัญหาด้านกฎหมายและกฎระเบียบของรัฐ เนื่องจากการดำเนินกิจการป่าเศรษฐกิจต้องอยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับบัญญัติขึ้นด้วยเหตุผลเจตนารมณ์ และความเหมาะสมกับยุคสมัยที่กำหนดกฎหมายฉบับนั้น ๆ ขึ้นมาใช้ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาจึงทำให้มีข้อกฎหมายบางข้อเกิดมีความไม่สอดคล้องกันก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมาเป็นอันมาก

ปัญหาที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้การจัดการป่าไม้เพื่อเศรษฐกิจไม่เป็นไปตามนโยบายและแผนที่วางไว้ คือ การบังคับใช้กฎหมาย เพราะการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากกฎหมายที่ใช้ควบคุมและให้ความคุ้มครองป่าไม้มีอยู่ถึง 4 ฉบับด้วยกันคือพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 กฎหมายทั้ง 4 ฉบับนี้ออกมาจากพื้นฐานของวัตถุประสงค์ในการจัดการป่าไม้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่บทบัญญัติในหลายๆ มาตรากลับมีผลกระทบไปถึงการดำเนินธุรกิจสวนป่าเศรษฐกิจที่เอกชนที่ปลูกขึ้น

เองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ธุรกิจการปลูกสร้างสวนป่าเศรษฐกิจไม่อยู่ในความสนใจของเอกชนที่จะเข้ามาลงทุนเท่าที่ควร

ปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้ของกฎหมายป่าไม้ เช่น

1. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 4 (1) ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “ป่า” ว่าหมายถึงที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน ดังนั้น นอกจากไม้สักและไม้ยางแล้วไม้ชนิดอื่นๆ ที่เป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530 นั้นจะเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ได้ก็เฉพาะเมื่อขึ้นอยู่ในป่าเท่านั้น ซึ่งเป็นผลให้ไม้ชนิดดังกล่าวที่ปลูกในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินจึงกลายเป็นไม้ที่มีไซ้ไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และเนื่องจากมาตรา 3 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า “สวนป่า หมายความว่า ที่ดินที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา 5 เพื่อทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้” ฉะนั้นด้วยข้อกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถขึ้นทะเบียนที่ดินที่มีโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ปลูกด้วยไม้ชนิดอื่นซึ่งเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. แต่มีไซ้ไม้สักและไม้ยางเป็นสวนป่าตามความในมาตรา 3 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 ได้
2. เนื่องจากได้มีคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 2 ที่ 321/2534 ซึ่งพิพากษาว่า “เหง้า” หมายถึง

ถึง ต้นไม้เล็กๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่ว่าจะ โดยการแตกแขนงจากต้นเดิมหรืองอกจากเมล็ด เมื่อโตขึ้นก็เป็นต้นไม้ จึงเป็น “ไม้” ตามความใน มาตรา 4 (2) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธ ศักราช 2484 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ดังนั้น เหง้าสักจึงเป็น “ไม้” ตามข้อกฎหมายข้างต้น ซึ่งเรื่องนี้คณะ กรรมการกฤษฎีกาก็มีความเห็นว่าเมื่อใดที่นำ กล้าไม้ซึ่งก็คือต้นอ่อนของไม้ที่ได้จากการเพาะ เมล็ดไม้ที่มีชื่อตรงกับไม้หวงห้ามตามพระราช กฤษฎีกามาปลูกในป่า เมื่อนั้นกล้าไม้ชนิดนั้น ย่อมเป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ด้วย และการที่จะย้ายกล้าไม้ หวงห้ามไปปลูกนอกเขตป่าก็ต้องมีใบเบิกทาง ตามความในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 แต่เมื่อได้นำกล้าไม้นั้นไปปลูก ในที่ดินที่มีไร่ป่าแล้วกล้าไม้นั้นก็มีไร่ไม้หวงห้าม อีกต่อไป ทั้งนี้ยกเว้นไม้สักและไม้ยางซึ่งไม่ว่าจะ ปลูกในที่ใดก็ยังคงเป็นไม้หวงห้ามเสมอไป ด้วย เหตุนี้ การเพาะชำกล้าไม้สักและไม้ยางไม่ว่าจะ เพาะชำในที่ดินประเภทใดก็ยังคงเป็นไม้หวง ห้ามตามความในมาตรา 7 วรรคแรก แห่งพระ ราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 เสมอ นอกจากนี้กล้าไม้ชนิดอื่น ๆ ตามที่มีชื่ออยู่ใน บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้าม พ.ศ. 2530 ที่ขึ้นเองอยู่ในป่าก็มีฐานะเป็นไม้หวง ห้าม ตามความในมาตรา 7 วรรคแรก แห่งพระ ราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ด้วยเช่นกัน และการกระทำเพื่อการเตรียมกล้าไม้เหล่านั้นไป ปลูก เช่น การตัดแต่งราก การตัดแต่งเรือนยอด การลิดกิ่ง การขุดกล้าไม้ออกจากป่าที่กล้าไม้นั้น ขึ้นอยู่ รวมทั้งการขุดกล้าไม้สักและไม้ยางจาก แปลงเพาะชำ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายกล้าไม้ เหล่านั้นเพื่อนำไปปลูกในสวนป่าก็เป็นการ กระทำที่เข้าข่ายการ “ทำไม้” ตามความในมาตรา 4 (5) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484

และมาตรา 4 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติป่า สงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ด้วย ฉะนั้นการเตรียม กล้าไม้ตามกระบวนการข้างต้นเพื่อนำไปปลูกใน สวนป่าจึงต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนตามความในมาตรา 11 แห่งพระราช บัญญัติป่าไม้พุทธศักราช 2484

3. ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 บัญญัติไว้มีความ ว่าในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเป็น ป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา 16 ทวิ ให้อธิบดีโดย อนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้ บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการบำรุงป่า หรือปลูก สร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรม ได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดใน หนังสืออนุญาต แต่ในกรณีที่จะอนุญาตให้เกิน 2,000 ไร่ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

ทราบว่าเนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2535 ซึ่งออกโดยอาศัย อำนาจตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวน แห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีความโดยสรุปว่า ให้ระงับ การอนุมัติให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้เพื่อ การปลูกสร้างสวนป่าภาคเอกชน จึงเป็นอันว่า สวนป่าเศรษฐกิจเพื่อการอุตสาหกรรมไม่อาจ เป็นไปได้

4. มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้มีความว่าการตั้งโรงงาน แปรรูปไม้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ซึ่ง มีผลให้การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ที่ได้จากสวนป่า ต้องปฏิบัติตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ที่บัญญัติไว้มีความว่า ห้ามมิให้ตั้งโรงงานแปรรูปไม้เว้นแต่ได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติ ตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและในการขอ อนุญาต และการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ที่ได้จาก สวนป่ายังมีสถานะเป็นการตั้งโรงงานจำพวกที่ 3 ตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน

พ.ศ. 2535 ซึ่งจะต้องขออนุญาตตั้งโรงงานตาม ความในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ด้วย แต่ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2503 ห้ามบุคคลตั้งโรง เลื่อยจักรเพิ่มขึ้นยกเว้นหน่วยงานของรัฐหรือ รัฐวิสาหกิจ และในปี พ.ศ.2541 กรมป่าไม้ได้วาง นโยบายเกี่ยวกับการอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูป ไม้โดยใช้เครื่องจักรกล (โรงเลื่อยจักร) ไว้ว่าต้อง เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งก็ หมายความว่าบุคคลก็ยังคงห้ามมิให้ตั้งโรงเลื่อย จักรเพิ่มขึ้น แม้ว่ากรมป่าไม้จะเปิดโอกาสไว้ว่า ให้ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ประเภทอื่นได้โดยจะ อนุญาตให้ตั้งได้เฉพาะโรงงานที่ใช้ไม้จากสวน ป่าหรือไม้ที่ปลูกขึ้นทุกชนิดเป็นวัตถุดิบ ทั้งนี้ โรงงานแปรรูปไม้ประเภทอื่นได้แก่โรงงานที่ ดำเนินการแปรรูปไม้โดยใช้แรงคนตามความใน มาตรา 50 (5) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธ ศักราช 2484 ซึ่งนอกจากต้องใช้แรงคนในการ แปรรูปไม้แล้วยังต้องมีใช้เป็นการแปรรูปเพื่อการ คำจากไม้หวงห้ามอีกด้วย นอกจากนี้ กรมป่า ไม้ยังระงับการพิจารณาอนุญาตตั้งโรงงาน แปรรูปไม้ไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อประโยชน์ใน การป้องกันรักษาป่าไม้โดยเฉพาะในท้องที่ที่มี การลักลอบตัดไม้ทำลายป่ามาก จากข้อ กฎหมายดังกล่าวนี้ทำให้มีข้อจำกัดมากในการ แปรรูปไม้ที่ได้จากสวนป่าเพื่อการค้าทำให้ แปรรูปไม้ได้ไม่ทันกับความต้องการที่นับวันจะ เพิ่มสูงขึ้นทั้งที่โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร กลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการพัฒนาป่า เศรษฐกิจเนื่องจากทำให้ไม้ที่ได้จากสวนป่าอยู่ ในรูปที่พร้อมจะจำหน่ายและใช้ประโยชน์ได้

5. ในการทำสวนป่าเศรษฐกิจตาม ตาม พระราชบัญญัติป่าสงวน พ. ศ. 25 07 มาตรา 14 บัญญัติว่า “ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้ บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่ อาศัยในที่ดิน กั้นสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บ

หาของป่าหรือกระทำด้วยประการใดๆอัน เป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ...” ดังนั้นถ้าทำไม้ในเขตสงวนแห่งชาติ แม้ไม้ที่ตัด นั้นจะมีไซ้ไม้หวงห้ามก็ตาม ผู้ทำไม้หรือตัดไม้ นั้นจะต้องมีความผิดและได้รับโทษ ในทาง ปฏิบัตินั้นเจ้าของสวนป้ามักจะปลูกไม้ที่ไม่ใช่ไม้ หวงห้ามซึ่งส่วนใหญ่เป็นไม้โตเร็วที่เป็นความ ต้องการของตลาดและเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของ อุตสาหกรรมไม้คือไม้ยางพาราและไม้ที่ปลูกขึ้นอีก 13 ชนิดตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 29 มกราคม 2537 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการ พิจารณาการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ตามมติคณะ รัฐมนตรี ซึ่งการปลูกไม้เหล่านี้ไม่สามารถขึ้น ทะเบียนเป็นสวนป่าเศรษฐกิจได้ จึงมีปัญหา เรื่องการทำไม้ การแปรรูปไม้ การค้าไม้ มีไว้ใน ครอบครอง และนำเคลื่อนที่ ซึ่งก่อปัญหาให้แก่ ผู้ทำสวนป่าที่ปลูกด้วยไม้ที่มีไซ้ไม้หวงห้ามที่จะ ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นไม้ที่ได้มาจากสวนป่า

จากตัวอย่างปัญหาที่ยกมา ทำให้เกิด ข้อคิดว่ากฎหมายที่อ่อนแอทำให้เกิดการคอร์รัปชัน ตัดไม้ทำลายป่า และไม้เถื่อน ตรงกันข้าม กฎหมายและระเบียบที่เข้มแข็งจะยังให้เกิดการ จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน การใช้ไม้อย่างมี ประสิทธิภาพและได้รับผลตอบแทนสูง เกิดป่า เศรษฐกิจของชุมชน และการรับรองการจัดการ ป่าไม้อย่างยั่งยืนสอดคล้องกับเวทีการค้าไม้ใน ตลาดโลก

แนวทางในการสร้างกฎหมายเพื่อพัฒนาป่า เศรษฐกิจ

ป่าไม้ของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นป่า ธรรมชาติ สวนป่าที่ปลูกขึ้นมาใหม่นั้นมีจำนวน น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าที่เอกชนเป็นเจ้าของ ยังมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับป่าของเอกชน ของต่างประเทศ และส่วนใหญ่เป็นป่าเศรษฐกิจ ทั้งนี้เกิดจากรูปแบบและเนื้อหาของกฎหมายใน

ประเทศไทยที่ไม่มีวัตถุประสงค์มุ่งเอื้ออำนวยต่อการเกิดป่าเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ การสร้างกฎหมายป่าไม้สมัยใหม่จึงต้องมีแนวโน้มให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาโดยคำนึงถึงกรอบของกฎหมายสิ่งแวดล้อมด้วย หากจะดูตัวอย่างของกฎหมายในประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์และพัฒนาจะพบว่า ส่วนใหญ่ได้พยายามออกกฎหมายมาควบคุมการทำสวนป่าของเอกชนอย่างเคร่งครัด แต่ในการดำเนินธุรกิจของเอกชนกฎหมายได้ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้เอกชนได้ใช้ไม้ในสวนป่าที่ปลูกขึ้นได้สะดวกมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำป่าไม้เศรษฐกิจของแต่ละประเทศ โดยวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายเกี่ยวกับป่าเศรษฐกิจภาคเอกชน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการป่าไม้ให้มีความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ ระบบนิเวศน์ และสังคม ตลอดจนการใช้ประโยชน์ในทิศทางที่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในบางประเทศจะมีกฎหมายกำหนดหน้าที่ของรัฐให้กำหนดแผนหลักเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้และหน้าที่ของป่าไม้ตามความต้องการหลักในด้านผลผลิตจากป่าไม้ในระยะยาวด้วย

การพิจารณาโครงสร้างของกฎหมายในประเทศไทยที่ส่งเสริมป่าเศรษฐกิจ

1. ลักษณะของกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างและพัฒนาป่าเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นเรื่องการจัดการ การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการสมดุลทางด้านอุปทานและอุปสงค์ทางเศรษฐกิจ และมีกฎระเบียบที่ยืดหยุ่น

2. วัตถุประสงค์กฎหมาย ส่วนใหญ่มีเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ และเพื่อการอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้ให้ยั่งยืน โดยให้มีสิ่งจูงใจและสร้างความมั่นคงให้แก่ผู้ปลูกสร้างสวนป่า

3. การบังคับใช้กฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายส่งเสริมการพัฒนาป่าเศรษฐกิจ ดังนั้นการบังคับใช้จะเป็นการตัดสินใจประโยชน์ในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับต่าง ๆ มากกว่าการบังคับด้วยการลงโทษอย่างอื่น

4. ผู้บังคับใช้กฎหมาย แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น โดยส่วนกลางจะแยกออกได้เป็นหน่วยงานของรัฐและองค์การมหาชนซึ่งจะมีอำนาจเกี่ยวกับการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสวนป่า การควบคุมองค์กรเอกชนต่างๆ เช่น สหกรณ์และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการทำสวนป่าและอุตสาหกรรมป่าไม้ที่ใช้วัตถุดิบจากสวนป่า สำหรับส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจในการควบคุมการทำไม้และปริมาณไม้ที่จะทำออกซึ่งมีระเบียบหรือข้อบังคับในแต่ละท้องถิ่นต่างกันออกไปโดยสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ทั้งนี้กฎหมายส่วนใหญ่จะใช้บังคับกับกลุ่มบุคคล 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าของสวนป่าและผู้ประกอบการ เช่น ผู้ผลิตไม้แปรรูป ผู้ส่งออกไม้แปรรูป

สำหรับในประเทศไทยเมื่อพิจารณาโครงสร้างของกฎหมายตามประเด็นดังกล่าวจะพบว่ากฎหมายของเรายังมีวัตถุประสงค์ไม่ครอบคลุมและเป็นไปตามหลักการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน นั่นคือเนื้อหาของกฎหมายยังเน้นการอนุรักษ์โดยปกป้องป่าไม้ธรรมชาติที่ยังเหลืออยู่ ในขณะที่ความจำเป็นความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ก็ยังไม่หมดไป สิ่งนี้เป็นสาเหตุแห่งการลักลอบใช้ประโยชน์จากป่าไม้ และก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอย่างไม่จบสิ้น การใช้และการตีความตามกฎหมายที่มีอยู่ยิ่งเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษาป่าไม้ตามกฎหมายถกเถียงกันโดยเปล่า

ประโยชน์ หากเราไม่ใช้ความคิดใหม่ภายใต้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างวัตถุประสงค์ของกฎหมายขึ้นใหม่ หรือรี้อโครงสร้างของกฎหมายป่าไม้ให้ครอบคลุมไปตามหลักการทั้ง 4 ประการข้างต้นการจัดการป่าไม้ของประเทศไทยจะประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อพิจารณาในการปรับปรุงเนื้อหากฎหมาย

การปรับปรุงเนื้อหากฎหมายป่าไม้ควรเพิ่มจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างป่าเศรษฐกิจทั้งระบบโดยให้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์และให้ผลผลิตที่คุ้มค่ากับความสามารในการให้ผลผลิตของที่ดินป่าไม้ รวมทั้งรักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมและทางชีวภาพไว้ด้วย ทั้งนี้โดยมีแนวทางปรับปรุงเนื้อหากฎหมายสวนป่าเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ด้านการปลูกสร้าง (plant) ป่าเศรษฐกิจ

1.1 รัฐควรมีกฎหมายที่สนับสนุนการพัฒนาการปลูกสร้างป่าเศรษฐกิจใน เรื่องพื้นที่กับชนิดและพันธุ์ไม้อันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรพิจารณาเป็นอันดับแรกในการปลูกสร้างป่าเศรษฐกิจ คือควรตราเป็นกฎหมายระบุให้ชัดเจนว่าบริเวณใดใช้เป็นพื้นที่สำหรับการปลูกสร้างป่าเศรษฐกิจได้เพียงอย่างเดียว บริเวณใดสามารถใช้ปลูกสร้างป่าเศรษฐกิจหรือทำการเกษตรกรรมได้ และบริเวณใดห้ามปลูกสร้างป่าเศรษฐกิจเนื่องการจากพื้นที่บริเวณนั้นเหมาะสมที่จะใช้ในการเกษตรกรรมโดยให้ผลตอบแทนสูงกว่า

1.2 รัฐควรออกกฎหมายเกี่ยวกับการขยายพันธุ์ไม้สำหรับการปลูกสร้างสวนป่าเป็นการเฉพาะขึ้น โดยระบุชนิดและพันธุ์ไม้ที่

ควบคุมสำหรับใช้ในการปลูกสร้างสวนป่ากำหนดส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ กำหนดแหล่งผลิตและคุณสมบัติของผู้ผลิต มาตรฐานคุณภาพของสวนที่ใช้ขยายพันธุ์ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพสวนที่ใช้ขยายพันธุ์ ทั้งนี้เพราะพันธุ์ไม้โตเร็วที่เป็นที่นิยมปลูกต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และพันธุ์ไม้เศรษฐกิจของประเทศ เช่น สัก ยังไม่ปรากฏว่ามีตลาดที่มั่นคงรองรับแต่อย่างใดเนื่องจากเป็นไม้โตช้าต้องได้รับการวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2. ด้านการทำไม้ (harvest) จากป่าเศรษฐกิจ

เนื่องจากการทำไม้เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากป่าเศรษฐกิจ ปัจจุบันการค้าไม้ในตลาดโลกต่อต้านการทำไม้ที่ไม่อยู่ภายใต้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับการทำประมง และแนวทางของการทำไม้ที่เป็นที่ยอมรับของการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนประกอบไปด้วย การจัดทำแผนการทำไม้ การจัดทำถนนป่าไม้เข้าสู่แปลงปลูกป่า การกำหนดขนาดในรอบตัดฟัน และการปลูกทดแทน การชักลากไม้ การสร้างความปลอดภัยของลานปฏิบัติการ การขนส่งที่เชื่อมต่อกันทั้งทางน้ำ บก และอากาศ การประเมินผลการทำไม้ให้เป็นไปตามแผนเพื่อแลกกับสิทธิประโยชน์จากการที่ปฏิบัติได้ตรงตามแผน และการให้สวัสดิการรวมถึงสาธารณสุขปลอดภัยแก่คนงานสวนป่า

3. ด้านการพัฒนาการค้าไม้ (trade) จากป่าเศรษฐกิจ

เนื่องจากในอนาคตมีแนวโน้มว่าการนำเข้ามาจากต่างประเทศจะประสบปัญหาและมีเงื่อนไขมากขึ้นจากการที่ประเทศผู้ส่งออกไม้ปัจจุบันเริ่มระงับการส่งออกไม้ และประเทศผู้นำ

เข้าไม้ถูกนักอนุรักษ์โจมตีว่าระงับการทำไม้ของตนเองแต่ส่งเสริมการตัดไม้จากป่าธรรมชาติของประเทศอื่น และได้มีการนำประเด็นดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขทางการค้าของโลก เพื่อไม่ให้เกิดการตัดไม้จากป่าเศรษฐกิจไม่ก่อให้เกิดความเสียหายเปรียบแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งเป็นการอำนวยความสะดวกในการค้าไม้ รัฐควรกำหนดให้มีข้อกำหนดและหน่วยงานที่ควบคุมในส่วนของ การออกใบรับรองแหล่งกำเนิดไม้ การรับรองผลิตภัณฑ์ไม้

การออกขลากล้ากับผลิตภัณฑ์ไม้ การรับรองคุณภาพในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมครบวงจรตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ปลูก การเพาะกล้าไม้ การทำไม้ การแปรรูปไม้ และการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นไปตามข้อกำหนดของ Forest Stewardship Council ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก

4. ด้านการออกระเบียบ(rule)เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของป่าเศรษฐกิจ

หากเป็นระเบียบประเภทตามเนื้อหา (functional rule) ควรออกระเบียบให้ครอบคลุมในเรื่องการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการป้องกันและลดมลภาวะ การนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบท การครอบครองที่ดิน (land tenure) การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยไม่ปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะไม้ชนิดและพันธุ์ที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์

หากเป็นระเบียบประเภทตามแบบพิธี

(nominal rule) ควรออกระเบียบที่เป็นมาตรฐานสำหรับ ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการป่าไม้ของเอกชนเจ้าของสวนป่าเพื่อให้ได้ผลผลิตอย่างยั่งยืนในทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มการปลูกสร้างสวนป่าจนถึงการจำหน่ายผลผลิตจากสวนป่านั้น การฟื้นฟูสภาพป่าภายหลังการตัดฟันไม้ทั้งวิธีการ กำหนดเวลา และเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จำเป็น การใช้ไม้จากสวนป่าเป็นเชื้อเพลิงเพื่อการก่อสร้าง เพื่อการใช้สอยในท้องถิ่นและเพื่อเป็นวัตถุดิบในการอุตสาหกรรม รวมทั้งการเก็บหาค่ามิได้ครอบครองและแลกเปลี่ยนซึ่งของป่าที่ได้จากสวนป่า กิจกรรมที่ห้ามปฏิบัติและที่ต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการป้องกันภัยพิบัติจากธรรมชาติ เช่น การชะล้างหน้าดิน การกัดเซาะของน้ำ การพังทลายของดิน การคุ้มครองป้องกันต้นน้ำ และการใช้สวนป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจนอกเหนือจากการผลิตและจำหน่ายไม้ เช่น เพื่อการจัดเป็นแหล่งนันทนาการ แหล่งศึกษาธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามลำดับแนวคิดและแนวทางข้างต้น การสร้างป่าเศรษฐกิจขึ้นในประเทศไทยไม่ใช่ความยากลำบากอีกต่อไปหากเราจะพิจารณาถึงกลไกของกฎหมายให้มีวัตถุประสงค์ครอบคลุมทั้งด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาป่าไม้ของเราให้สอดคล้องต้องกันโดยการสร้างกฎหมายป่าไม้สมัยใหม่ ที่มีข้อพิจารณาทั้งทางด้านการปกป้องป่าธรรมชาติ และการพัฒนาป่าที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์เองให้ตกอยู่ภายใต้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือการคำนึงถึงธรรมชาติอันเป็นต้นแบบให้มากที่สุด

บรรณานุกรม

กองแผนงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้. (2548) **สถิติการป่าไม้ของประเทศไทย ปี 2547**. กรุงเทพฯ: สัตินอง เพื่อฟ้าฟ้าพรินดี .

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2537). **กฎหมายกับทางเลือกของสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

สุภัทรา ถึกสถิตย์ และคณะ. (2544). **การสัมมนาระดมความคิดทิศทางและกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาศักยภาพไม้โตเร็วอเนกประสงค์แบบครบวงจรในประเทศไทย**. ระเบียบ: สถาบันอันดามัน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกระบี่.

อำนาจ คอวนิช . (2535). การพัฒนาป่าไม้ของต่างประเทศ ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการป่าไม้ หน่วยที่ 8 - 15** (หน้า 590 - 798). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Rosenbaum, Kenneth L. *North America in trends in forestry law in America and Asia*. (pp. 1 - 56). Rome: FAO. (Legislative Study No 66.).

